

A Kormányhivatal által támogatott álláskeresőknél szóló felnőttképzés területi eloszlása Békés megyében

Az álláskeresőknél szóló felnőttképzés célja, hogy a résztvevő új, piacképes végzettséggel minél hamarabb munkahelyet találjon magának az elsődleges munkaerőpiacon. Kutatásom célja, hogy Békés megyében feltárjam e képzések megoszlását több szakmai szempont alapján, bemutassam a sikeresség főbb mutatószámaait és a képzések térszerkezetét. Ennek érdekében az egyváltozós elemzések (megoszlások, trendek) elvégzését követően a területi statisztika eszköztárával mutattam rá a képzések térbeli eloszlására. Az álláskeresőknél szóló felnőttképzés sikerességét az elhelyezkedési arányok mutatják meg. A 2015–2019-ig terjedő időszakban a képzést sikeresen elvégzők elhelyezkedési arányai romlottak. A másodlagos munkaerőpiacon (közfoglalkoztatásban) történő elhelyezkedés tendenciózus növekedése után drasztikus csökkenés mutatkozott, miközben az elsődleges munkaerőpiacon elhelyezkedők aránya növekedő irányt vett fel. Az elsődleges munkaerőpiacon való elhelyezkedési arányok növelése érdekében a helyi vállalkozók bevonását javaslom a szakmai képzések gyakorlati oktatásába, hiszen ha ő tanítja meg az álláskeresőt a szakmára és a helyi specializációra, akkor abban az esetben, ha megelégedett a tanulóval, munkát is kínálhat neki, mely mind az álláskeresőnek, mind a munkáltatónak pozitív lesz, hisz az álláskereső munkát kap, a munkáltató pedig a betanítási időszakot teljes mértékig kihasználta a képzés ideje alatt.

Bevezetés

Az UNESCO és az Európai Unió szakpolitikai dokumentumaiban használta először a felnőttképzési vagy felnőttoktatási politika kifejezéseket az élethosszig tartó tanulás értelmezésében, azonban ezeket a fogalmakat felváltotta a felnőttkori tanulás kifejezés, amelynek fogalma kiterjed minden olyan informális, formális és non-formális, akár szakmai, akár általános tanulási tevékenységre, amelyet a tanulmányok kiegészítése céljából felnőttek végeznek (Council, 2011).

A felnőttképzésről szóló 2013. évi LXXVII. törvény [1] (Fktv.) preambuluma szerint a törvény célja, hogy a Magyarországon élő személyek képesek legyenek megfelelni a gazdasági, technológiai és kulturális fejlődés kihívásainak (Cseszka, 2017). A munka világába eredményesen kapcsolódhassanak be, életük során sikeresek legyenek, és a

felnttorkori képzés segítségével javulhasson az életvitelük. Ennek érdekében szükség van a szakmai, a nyelvi és a támogatott képzések szervezetségének növelésére (Koncz, 2017).

A felnttorképzés gazdasági szempontjai a munkaerő-piaci funkcióihoz kapcsolódnak, eszközei a vállalati igényeknek megfelelő szakképzés, továbbképzés és kompetenciafejlesztés, valamint a termelési gyakorlatban megszerzett ismeretek későbbi, akár formális képzésben történő beszámításának lehetősége (Mócz, 2013). A tudástársadalmakban a munkaerő-állomány képzettsége az ország gazdasági potenciáljának meghatározó eleme. A felnttorképzés éppen ezért hozzájárul a szellemi tőke felhalmozódásához és bővüléséhez, ami fontos szerepet játszik a gazdasági növekedés folyamataiban. A felnttorképzés felkészíti a tudásalapú gazdaságra, de vizsgálatok arra is rámutattak, hogy megfékezi a népesség öregedésének hatásait (Findsen és Formosa, 2011).

A gazdasági növekedés és a foglalkoztatottság növelése a kormányzatok részéről kiemelt figyelmet kap, és a felnttorképzés az, amely a népesség minél nagyobb hányadát alkalmassá tudja tenni a munkavállalásra és a magasabb produktivitás elérésére (Bartel, 1995). Magyarországon – több európai országhoz hasonlóan – csökkent (1990 óta) a potenciális munkavállaló korosztály létszáma. Ezt a kedvezőtlen demográfiai változást igyekeznek azzal ellensúlyozni, hogy a nyugdíjkorhatár folyamatos emelésével minden évben többen maradnak a munkaerőpiacon. Magyarország gazdasági célja is az, hogy az emberek minél nagyobb számban szerezzék meg azokat a kompetenciákat, amelyek a jobb munkahely elnyeréséhez szükségesek számukra. Társadalmi szempontból pedig a cél az, hogy az egyenlőség, összetartás erősödjön és a kirekesztődési folyamatok megforduljanak (Artner, 2020).

A felnttorképzés a felnttek tervszerű, céltudatos fejlesztésére irányuló tevékenységeket foglalja magába, amelyben kompetenciákra helyezik a hangsúlyt. Felnttorképzés alatt a felnttek hivatalosan elismert végzettséget adó szakmai képzését, átképzését és továbbképzését értjük (Zrinszky, 2010). „Ennek megfelelően megállapításaink (a vizsgált időszaknak megfelelően 2015–2019) az iskolarendszeren kívüli tevékenységet végző felnttorképzési intézményekre, az általuk – saját képzési program alapján – szervezett általános, nyelvi, szakmai képzések rendszerére és az ezekben a képzésekben részt vevő felnttekre vonatkoznak” (Farkas és Henczi, 2014. 9–10.), azonban 2020-tól a felnttorképzés fogalma kibővült, így minden iskolarendszeren kívül megvalósuló kompetenciakialakítás és fejlesztés is ide sorolható. A piaci igényeknek potenciálisan megfelelő szakmai képzettség megszerzésére irányul a felnttorképzés, amely segítséget nyújt, hogy legális úton szerezzenek jövedelmet a képzettek, ezáltal megvalósul a társadalmi integrációjuk. Ennek következtében megfogalmazódott számos közösségi politikai irányelv, például az Európa 2020, az intelligens, inkluzív és fenntartható növekedési stratégia. Az Európa 2020-ban meghatározott prioritások egyik legfőbb pillére a tudásra és az innovációra épülő gazdaság létrehozása, kialakítása, mindemellett olyan gazdaság kialakítása, mely magas foglalkoztatást biztosít, melyet területi, gazdasági és szociális kohézió jellemez (Farkas és Henczi, 2013).

A foglalkoztatáspolitikai eszközrendszere közvetlen kapcsolatban van a felnttorképzéssel. Foglalkoztatáspolitikai szempontból kiemelkedően fontos a munkanélküliek, illetve munkanélküliséggel veszélyeztetettek képzési támogatásának rendszere, valamint a munkaügyi hivatalok munkaerő-piaci tájékoztatási rendszere, tevékenysége (Lipták, 2013). Napjainkban a foglalkoztatáspolitikai legfőbb célja a foglalkoztatottság és az aktivitás növelése, az inaktívok számának csökkentése. A másodlagos munkaerőpiac köréhez tartozik a foglalkoztatáspolitikai feladata, hogy a perifériára szorult egyének visszakérüljenek a munkaerőpiacra, és célja, hogy az inaktívok egy része bekerüljön a munkaügyi hivatalok nyilvántartásába a regisztrációjuk során (Győri és Járdány, 2019).

Az egész életen át tartó tanulás egyre fontosabbá válik a mai társadalomban. Az egyéneknek képzésen keresztül kell fejleszteniük készségeiket annak érdekében, hogy

sikeresen beilleszkedjenek a munkaerőpiacra. Azonban a képzések között is jelentős különbségek mutatkozhatnak abból a szempontból, hogy mennyire hatékonyan segítik elő a munkaerő-piaci integrációt (Nijhof, 2005; Cedefop, 2019).

A tartós munkanélküliek számos esetben a régebben megszerzett szakmájukban sem rendelkeznek kielégíthető kompetenciákkal, ami még inkább igaz lehet a képzettséggel nem rendelkezőkre. Lehetetlen feladat sikeresen oktatni a hiányzó alapismeretek pótlása nélkül. Sok esetben, amikor bizonyítvány igazolja az alapfokú végzettséget, akkor is szükség lehet ezek pótlására (Zachár, 2009). A hatékonysági követelmény szerint minél több képzést kell lebonyolítani, minél kevesebb pénzért. A munkanélküliek képzésénél el kell dönteni, hogy ezek az emberek költségesebb komplex programokban vesznek részt az elhelyezkedés, foglalkoztatás érdekében, vagy valamennyiükről lemondunk. A hátrányos helyzetűek képzésével kapcsolatos olyan elvárásoknak kell teljesülni, mint a személyiség stabilizálása, nyílt egymásra épülő rendszerek, alapismeretek pótlása, megkülönböztetett bánásmód, kommunikációs készségek fejlesztése (Halmos, 2005).

A legtöbbször hallott kritika a szakképzettséssel kapcsolatban az, hogy nem a munkaerő-piaci kereslethez megfelelő szakmákban folynak a képzések, ennek következtében egyes szakmával rendelkezőkből hiány alakul ki bizonyos térségekben. Ezzel szemben bizonyos szakmákkal rendelkezőkből túlkínálat van, és a munkaerőpiac nem képes felszívni a végzeteket. Magyarország munkaerőpiaca nagymértékben szegmentált mind területileg, mind strukturálisan. A munkanélküliek jelentős része frikciós, vagyis sűrűlódásos munkanélküliség áldozata, azaz a keresleti és kínálati oldalon ugyanazt keresik és kínálják, viszont az érdekek nem találkoznak. Ennek sok oka lehet, például mobilitási vagy bérezési problémák (Öry, 2005).

A felnőttképzés során harmóniát kell teremteni a három érdek tengelyében, összhangba kell hozni a keresletet munkaadói szempontból, a felnőtt tanulók igényeit és a felnőttképző intézmények kínálatát. A multinacionális vállalatok komoly karrierlehetőséggel csábítják a szakmunkásokat, előrelépési lehetőséggel, magas jövedelemmel, vonzó munka-körülményekkel. A nagyvállalatok is olyan szemmel néznek a szakmunkásokra, mint bármilyen erőforrásra, hiszen profitmaximalizálásra törekednek. A vállalatoknak a

---

A tartós munkanélküliek számos esetben a régebben megszerzett szakmájukban sem rendelkeznek kielégíthető kompetenciákkal, ami még inkább igaz lehet a képzettséggel nem rendelkezőkre. Lehetetlen feladat sikeresen oktatni a hiányzó alapismeretek pótlása nélkül. Sok esetben, amikor bizonyítvány igazolja az alapfokú végzettséget, akkor is szükség lehet ezek pótlására (Zachár, 2009). A hatékonysági követelmény szerint minél több képzést kell lebonyolítani, minél kevesebb pénzért. A munkanélküliek képzésénél el kell dönteni, hogy ezek az emberek költségesebb komplex programokban vesznek részt az elhelyezkedés, foglalkoztatás érdekében, vagy valamennyiükről lemondunk. A hátrányos helyzetűek képzésével kapcsolatos olyan elvárásoknak kell teljesülni, mint a személyiség stabilizálása, nyílt egymásra épülő rendszerek, alapismeretek pótlása, megkülönböztetett bánásmód, kommunikációs készségek fejlesztése (Halmos, 2005).

---

legfontosabb, hogy a munkások egy adott feladathoz szükséges utasításokat pontosan végrehajtsák, azaz nem kreatívnak, alkotónak, gondolkodónak kell lenniük. Csak olyan pozícióra keresnek munkavállalót, amit nem tudnak a mai technikával automatizálni (Fine és mtsai, 2018) Természetesen kimondható, hogy amit ma nem képesek automatizálni, azt a közeljövőben lehetséges, hogy tudni fogják, azaz a profitmaximalizálásból adódóan a nagyvállalatok ezt a módszert fogják követni. Elmondható, hogy a profit csökkenésekor a nagyvállalatok elsőként a szakmunkásokat és a betanított munkásokat bocsájtják el, hisz a vállalatnak a profit az első. Általánosságban mindenki a nehézkes elhelyezkedési esélyekről és túlképzésről beszél, ha az úgynevezett „divatos” szakmákról beszélünk, ezzel szemben az érdeklődés töretlen az irányukban (Csehé Papp és Csapó, 2017).

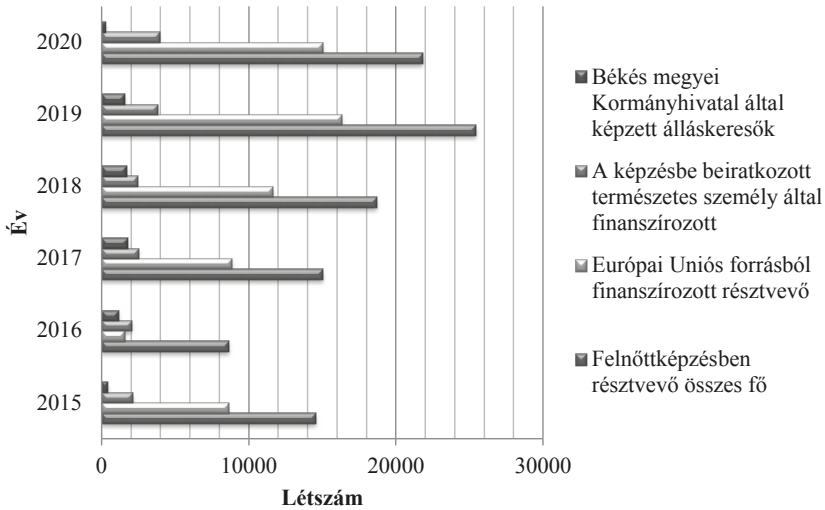
Anyag és módszer

A Békés Megyei Kormányhivatal Foglalkoztatási Munkaügyi és Munkavédelmi Főosztály Munkaerőpiaci Osztály által szolgáltatott adatokra alapozott kutatás lefolytatása előtt a témakörben elérhető hazai és nemzetközi szakkönyveket és folyóiratcikkeket dolgoztam fel. Azok megismerését követően az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer honlapját, a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat adatbázisait, valamint az OSAP 1665 Statisztikai Felületen elérhető adatbázisokat tekintettem át és töltöttem le Békés megye járásaira és településeire vonatkozóan. A kutatás a 2015–2020-ig terjedő időszak adatsorait elemzi. A vizsgálatok során a felnőttképzésben tanulók létszámát tekintettem át. Összehasonlítást végeztem a résztvevői adatok alapján települési és járási területi szinteken. Az összegyűjtött adatbázisok feldolgozását, kiértékelését a Microsoft Office 2013 programcsomag Excel programjának segítségével végeztem el. Az adatok kartogramon történő ábrázolását ArcMap 10.6.1 térinformatikai program használatával valósítottam meg.

Eredmények

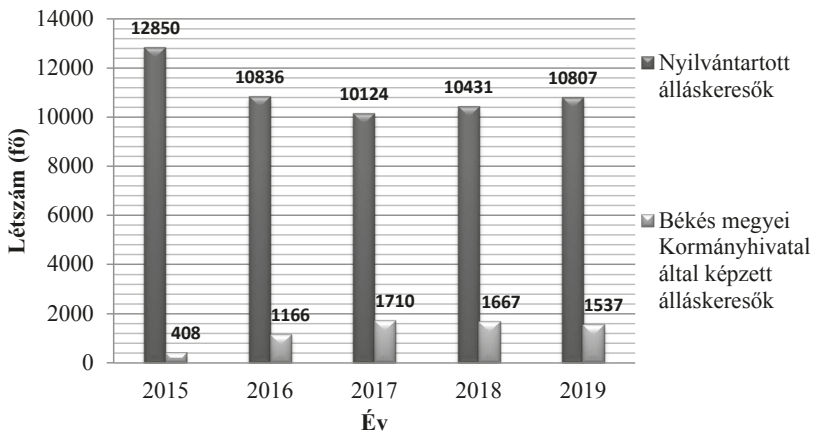
Az álláskeresőknél szóló felnőttképzés területi eloszlása Békés megyében

Békés megyében a felnőttképzésben részt vevők száma a vizsgált időszakban (2015–2020) folyamatos növekedést mutat. A képzésben részt vevők költségviselői szerinti eloszlása azt mutatja, hogy az Európai Unió által finanszírozott képzettek voltak a legtöbben minden vizsgált évben, kivéve 2016-ban, ami a felnőttképzés legrosszabb éve volt az országban a részt vevők létszámadatai alapján. Az Európai Unió által finanszírozott képzésben részt vevők legmagasabb aránya 2020-ban volt, majdnem elérte a 70%-ot. A képzésbe beiratkozott természetes személy által finanszírozott képzésben részt vevők kategóriája országos szinten is alacsony arányt mutat, amelynek legmagasabb részesedése 2016-ban volt (23,5%); az abszolút számok alapján 2020 volt a legkiemelkedőbb év, akkor 3908 ember vett részt és fizetett felnőttképzésben való részvételért. A Békés Megyei Kormányhivatal által képzésbe bevont álláskeresőknél a vizsgált hat évben változó képet mutat. Arányait tekintve a jelentősége 2016-ban volt a legmagasabb (13,5%), viszont a tényleges résztvevői létszámokat vizsgálva 2017-ben érte el a maximum létszámot (1710 fő). Az arányszámokat vizsgálva az európai uniós forrásból támogatott résztvevők és a Békés Megyei Kormányhivatal által finanszírozott képzéseken részt vevők legmagasabb aránya 2016-ban volt, amikor meghaladta a 74%-ot (1. ábra).

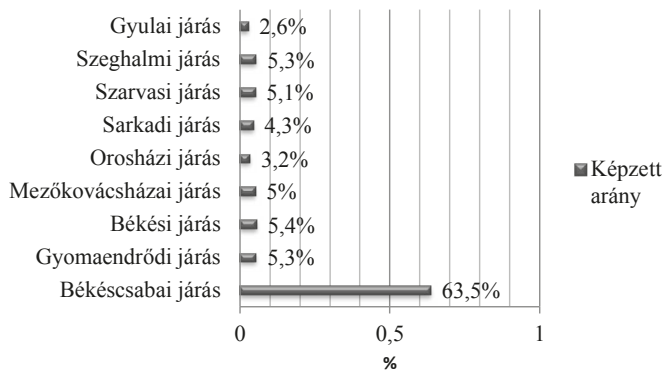
1. ábra. Békés megyében a felnőttképzésben részt vevők költségviselők szerinti megoszlása (fő) (2015–2020)
 Forrás: Saját készítés (www.osap.mer.gov.hu és a Békés Megyei Kormányhivatal adatai alapján)

A megyében nyilvántartott álláskeresők száma a vizsgált években 2043 fővel csökkent, amely némileg köszönhető a felnőttképzés átképzési rendszerének. A Békés megyei Kormányhivatal által beiskolázott álláskeresők egyik évben sem érték el a 2000 főt. Az álláskeresők beiskolázási arányait tekintve a legrosszabb év 2015 volt (3,1%), míg a legjobb 2017 (16,8%) (2. ábra).

2. ábra. Nyilvántartott álláskeresők és a képzésbe bevont álláskeresők Békés megyében (fő) (2015–2019)
 Forrás: Saját készítés (www.teir.hu és a Békés Megyei Kormányhivatal adatai alapján)

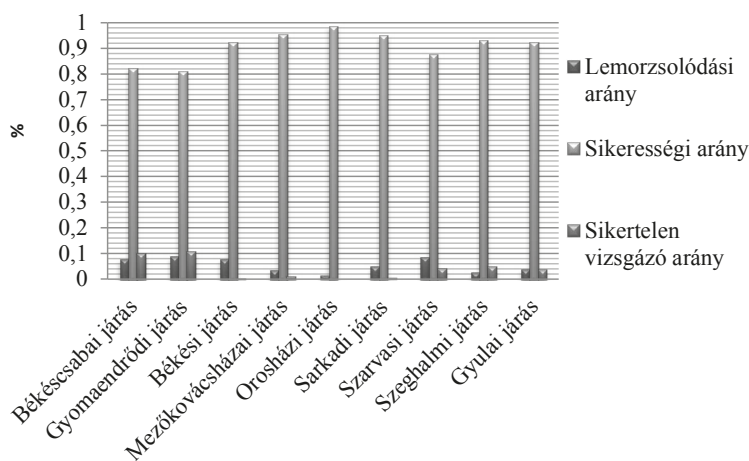
A megyében az összes Békés Megyei Kormányhivatal által beiskolázott résztvevők járási eloszlása szerint kimagaslik a megyeszékhely járása, ahol az összes beiskolázott 63,52%-a lett bevonva képzésbe. A megyében található járásek által beiskolázott felnőtt tanulók száma egyenletesen oszlik el. Természetesen a megyeszékhely koncentrációját a magasabb lakónépségség és a megyeszékhelyen található vállalkozások nagyobb száma is okozza (3. ábra).

3. ábra. Békés megyei Kormányhivatal által beiskolázott személyek járási eloszlása (2015–2019)

Forrás: Saját készítés a Békés Megyei Kormányhivatal adatai alapján

A megye járásai hasonló képet mutatnak a sikerességi arányt tekintve. A képzéseken részt vevők szempontjából a legsikertelenebb járás a Gyomaendrői járás (80,83%) a legsikeresebb pedig az Orosházi (98,65%) a képzések elvégzése alapján. A sikerességi arány a képzést sikeresen elvégzőkre vonatkozik, azaz nem csak azokra a személyekre, akik sikeresen vizsgáztak, hisz nem minden képzés zárult vizsgával a megyében. A lemorzsolódási arányt analizálva azt azonosíthatjuk, hogy a képzések befejezése előtt a résztvevők hány százaléka nem fejezte be a képzést. A lemorzsolódás mellett a sikertelen vizsgázói arány tekintetében is ugyanaz a fent említett két járás rendelkezett a legjobb és a legrosszabb pozícióval, azonban kimagaslik az Orosházi járás mutatója 0%-os sikertelen vizsgázói aránnyal (4. ábra).

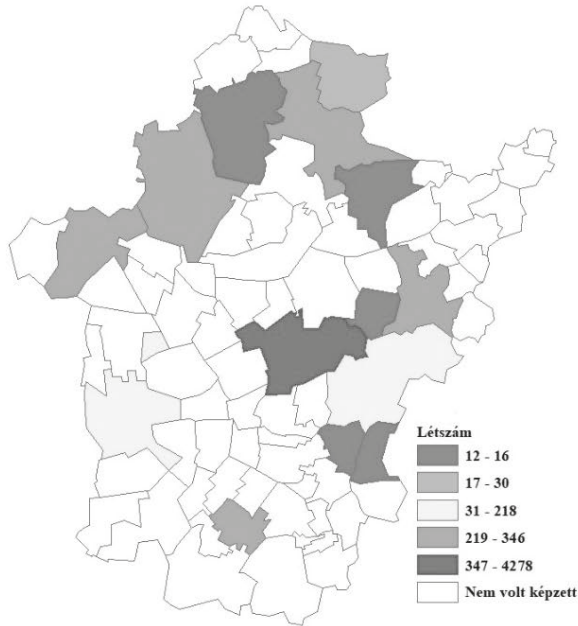
4. ábra. Lemorzsolódási, sikerességi és sikertelen vizsgázói arány Békés megye járásaiban (%) (2015–2019)

Forrás: Saját készítés a Békés Megyei Kormányhivatal adatai alapján

A megye 75 települése közül összesen 15 településen voltak képzések, amelyeket a Békés Megyei Kormányhivatal indított és finanszírozott. A 15 település közül kilenc tölt be járási központ szerepkört. A legtöbb járásban csak egy település szolgált képzési helyszínként. A fennmaradó hat település a Békéscsabai, Gyomaendrői, Szeghalmi és a Gyulai járás területén található. A települések közül kimagaslik a résztvevői számok

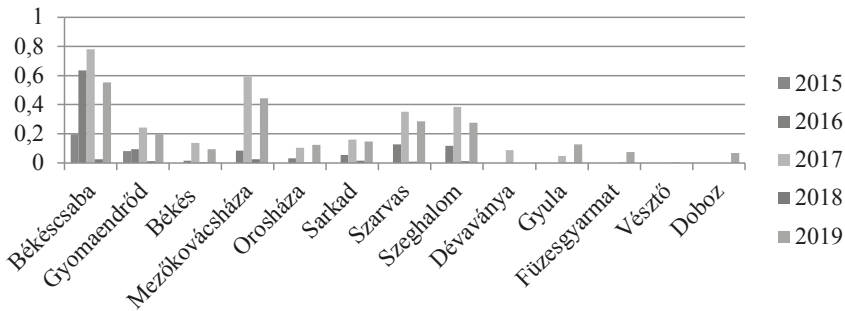

alapján Békéscsaba. A megyeszékhelyen a vizsgált öt évben 4278 fő álláskeresőt iskoláztatt be a Békés Megyei Kormányhivatal. A legkisebb résztvevői létszámmal ugyanebben az időintervallumban (2015–2019) Vészto rendelkezt (5. ábra).

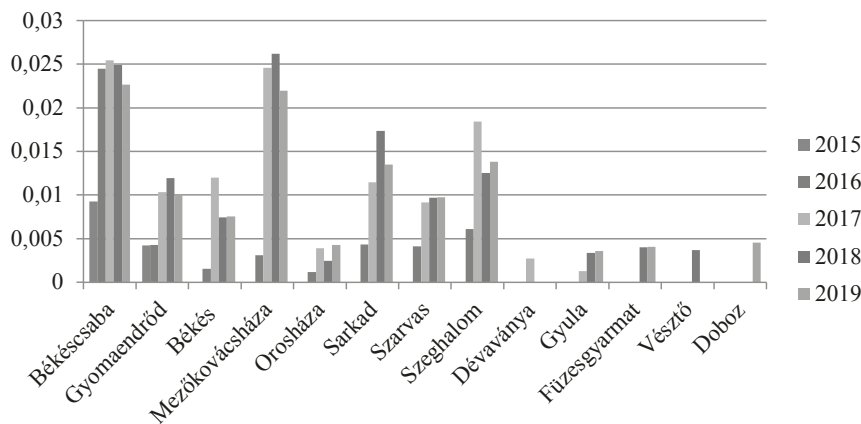
5. ábra. Álláskeresőknél szoló képzéseknél való részvétel Békés megye településein (2015–2019)
Forrás: Saját készítés a Békés Megyei Kormányhivatal adatai alapján

2015 és 2019 között a megyében összesen 13 helyszínen voltak megtalálhatóak a Békés Megyei Kormányhivatal által indított álláskeresőknél szoló képzések. A nyilvántartott álláskeresőkhöz viszonyított arány szerint Békéscsabán volt a legtöbb álláskereső képzésben részt vevő. A legjobb arány a megyeszékhelyhez fűződik 2017-ben a nyilvántartott álláskeresőknél 78,15%-a vett részt képzésben. A 6. ábra is jól szemlélteti, hogy egyes településeken nem minden vizsgált évben voltak jelen álláskeresőknél szoló képzések.

6. ábra. Békés Megyei Kormányhivatal által képzettek aránya a nyilvántartott álláskeresőknél számához viszonyítva (%) (2015–2019)
Forrás: Saját készítés (www.teir.hu és a Békés Megyei Kormányhivatal adatai alapján)

A felnőttképzésben részt vevő álláskeresők számának alakulása az aktív lakónépességhez viszonyítva más képet mutat az előzőkhöz képest. A legmagasabb arányszámmal Mezőkovácsháza rendelkezett a vizsgált időszakban, amivel csak a központi szerepkört betöltő Békéscsaba szállt versenybe (7. ábra).

7. ábra. Békés Megyei Kormányhivatal által képzettek aránya a lakónépességhez (15–64 évesek) viszonyítva (2015–2019)

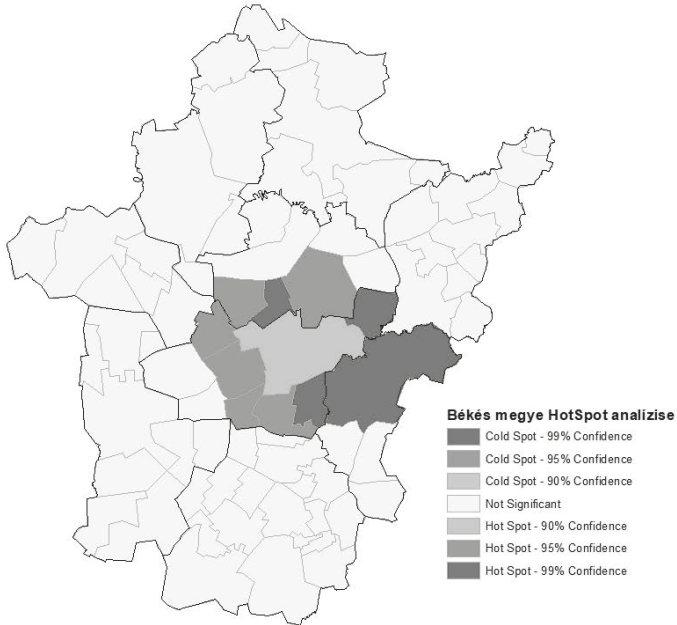
Forrás: Saját készítés (www.teir.hu és a Békés Megyei Kormányhivatal adatai alapján)

A felnőttképzés térszerkezetére vonatkozó HotSpot analízis segítségével kirajzolódott, hogy Békés, Békéscsaba, Gyula háromszögben egy felnőttképzési centrum alakult ki az álláskeresőknél szóló képzések terén a lakónépességhez viszonyított négyzetes arány alapján. A HotSpot elemzés által meghatározott térség nem nyúlik túl a három városról elnevezett járason. Békéscsaba esetében különösen jól megfigyelhető, hogy a környező kisebb településekből „elszívja” a tanulni vágyókat, aminek két oka lehetséges. Az egyik, hogy a megyeszékhelyen vannak jelen leginkább a felnőttképző intézmények, a másik, hogy a megyei kormányhivatalok leginkább a megyeszékhelyhez tartozó járásokat részesítik előnyben a képzések indításánál (8. ábra).

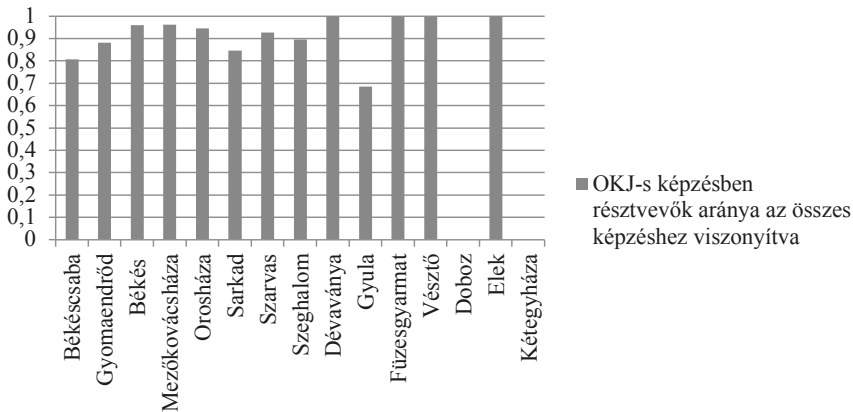
A legközelebbi szomszédsági viszony vizsgálata alapján szignifikánsan szétszórott értékek mutatkoztak (legközelebbi szomszédsági arány: 1,299687; z-érték: 4,965115; p-érték: 0,000001), ennek következtében klaszterezettség nem mutatható ki a térségben.

A képzések szempontjából a szakmai képzések (OKJ-s képzések és a „B” képzési körös OKJ-n kívüli szakmai képzések) jelentik leginkább a munkaerő-piaci képzéseket. A Békés Megyei Kormányhivatal által támogatott képzések mind az Országos Képzési Jegyzékben (OKJ) szereplő szakmai képzések voltak. Az OKJ-s képzések a megyében átlagosan 83,9%-ban voltak jelen a teljes képzési listához viszonyítva. Az egy képzéssel rendelkező települések tekintetében vannak jelen 100%-ban az Országos Képzési Jegyzékben szereplő képzések, azonban fellelhető olyan egyképzéses település is, ahol csak felzárkóztató, kompetenciafejlesztő képzést indítottak. A nem egyképzéses települések közül a legmagasabb szakmai képzési aránnyal rendelkező település Mezőkovácsháza volt, a legalacsonyabb aránnyal pedig Gyula városa rendelkezett (9. ábra).

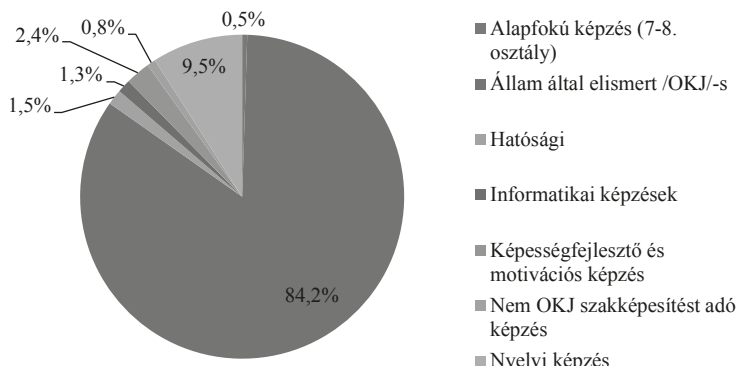

8. ábra. Békés megye HotSpot analízise a Békés Megyei Kormányhivatal által indított álláskeresőknek szóló képzések lakónépességhez (16–64 éves) viszonyított négyzetes arány alapján (2015–2020)
Forrás: Saját készítés (www.teir.hu és a Békés Megyei Kormányhivatal adatai alapján)

9. ábra. Békés Megyei Kormányhivatal által indított OKJ-s képzéseken részt vevők az összes képzésben részt vevőhöz viszonyítva (2015–2019)
Forrás: Saját készítés a Békés Megyei Kormányhivatal adatai alapján

A megyében 80-féle képzésen vettek részt az emberek. A képzési kínálatban megtalálhatóak OKJ-s, nyelvi, informatikai, hatósági, nem OKJ-s végzettséget adó kompetenciafejlesztő és alapfokú iskolai végzettséget adó felzárkóztató képzések. A legtöbbje az Országos Képzési Jegyzékben szereplő képzés volt. Arányait tekintve a legkevesebb résztvevő az alapfokú képzésekben (7–8. osztály) volt, az összes képzésnek mindössze 0,5%-a. Az OKJ-s képzések után a nyelvi képzésekben vettek részt a legtöbben: 9% (10. ábra).

10. ábra. Békés Megyei Kormányhivatal által indított képzések típus szerinti eloszlása az összes képzésben részt vevőhöz viszonyítva (2015–2019)

Forrás: Saját készítés a Békés Megyei Kormányhivatal adatai alapján

A képzések sikerességét a jelentkezések száma határozza meg leginkább, a megyében a legnagyobb létszámmal rendelkező képzés az Építő- és anyagmozgató gép kezelője Targoncavezető szakirány volt, amely az összes képzett (2015–2019) 13,7%-át fedi le, a másik legsikeresebb Országos Képzési Jegyzékben szereplő képzés a Szociális gondozó és ápoló volt. Nagyon népszerűek voltak az angol nyelvi képzések is.

A kormányhivatal által indított képzések sokrétűek voltak a vizsgált időszakban. Az 1. táblázat szemlélteti a legnagyobb résztvevői létszámmal rendelkező képzéseket. A képzések sokszínűsége következtében lefedik a megye munkaerő-piaci igényeit.

1. táblázat. A Békés Megyei Kormányhivatal által indított legnagyobb létszámmal rendelkező képzések (2015–2020)

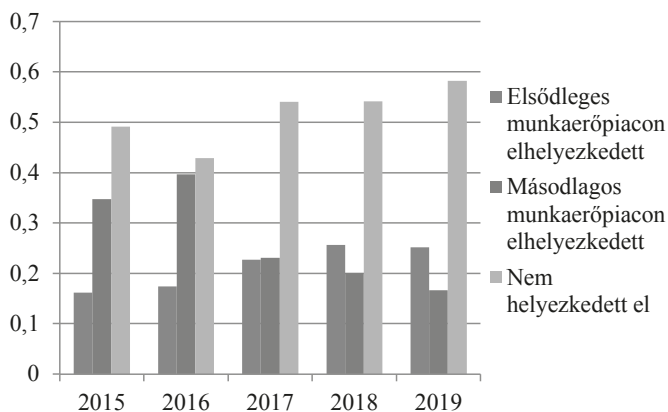
Képzés megnevezése	Létszám	Arány
Építő- és anyagmozgató gép kezelője Targoncavezető szakirány	924	13,72%
Angol nyelvi felkészítő képzés	417	6,19%
Szociális gondozó és ápoló	404	6,00%
Tisztítás-technológiai szakmunkás	294	4,36%
Élelmiszer-, vegyiáru-eladó	280	4,16%
Pénzügyi-számviteli ügyintéző	209	3,10%
Német nyelvi felkészítő képzés	201	2,98%
Élelmiszer-, vegyiáru- és gyógynövény-eladó	198	2,94%
Óvodai dajka	196	2,91%
Konyhai kisegítő	162	2,40%
Rakodó- és szállítógép-kezelő	157	2,33%
Gyermek- és ifjúsági felügyelő	155	2,30%
Alapkompetencia-fejlesztés	150	2,23%
Vállalkozási és bérügyintéző	135	2,00%
Szakács	133	1,97%
Személy-és vagonőr	133	1,97%

Képzés megnevezése	Létszám	Arány
Pincér	117	1,74%
Eladó	105	1,56%
Egyéb képzések	2367	35,14%

Forrás: Saját készítés a Békés Megyei Kormányhivatal adatai alapján

A vizsgált időszakban (2015–2019) sikertelen vizsgázók arányát vizsgálva a legrosszabb aránnyal a Vállalkozási mérlegképes könyvelő képzésben részt vevők rendelkeztek, ugyanis a vizsgázók 62,9%-a sikertelenül zárta le a képzést. A képzetteknek nehéznek bizonyultak még a nyelvi képzések is, itt a román nyelvi képzésen részt vevők 58,3%-a, a német nyelvi képzésen részt vevők 51,7%-a, az angol nyelvi képzésen részt vevők 41,9%-a tett képzést lezáró sikertelen vizsgát, azaz nem kapott nyelvvizsgát. A lemorzsolódási arányokat figyelembe véve a legtöbb, képzésből kimaradó a Központi fűtés rendszerszerelő képzésnél (60%) volt. A legtöbb képzés, amelyből magas arányú lemorzsolódó volt, szinte mind az Országos Képzési Jegyzékben szereplő szakmai képzések voltak.

A képzések hasznosságát az elhelyezkedési arányok mutatják. Békés megyében az elsődleges munkaerőpiacon elhelyezkedettek aránya folyamatos növekedést mutatott 2015-2018-ig, viszont 2019-re kisebb (0,5%) csökkenés következett be. A másodlagos munkaerőpiacon (közfoglalkoztatás) munkát találó, felnőttképzésben részt vevők számában drasztikus csökkenést figyelhetünk meg 2016-tól kezdődően. Ezzel párhuzamosan azoknak a felnőttképzésben részt vevőknek az aránya, akik nem helyezkedtek el a képzés megszerzésével, 2016-tól növekedő tendenciát vett fel (11. ábra).

11. ábra. Békés Megyei Kormányhivatal által indított képzéseken részt vevők elhelyezkedése a munkaerőpiacon (2015–2019)

Forrás: Saját készítés az Innovációs és Technológiai Minisztérium adatai alapján

Következtetések, javaslatok

Békés megyében a felnőttképzésben részt vevők száma a vizsgált időszakban folyamatos bővülést mutatott. Ez azonban nem csak az álláskeresőknak szóló képzéseknek köszönhető, hiszen jelentős arányt képviselnek a munkáltatók által finanszírozott munkavállalói képzések is.

A felnőttképzés területi mintázata erős kapcsolatot mutat a településhierarchiával, így Békés megyében is kimagaslik a megyeszékhely jelentősége a képzések térbeli eloszlása alapján. A megyében indított képzések nagy részét azért vonzza magához Békéscsaba, mert a megye rurális térségeiben nincsenek jelen olyan vállalkozások, amelyek a gyakorlati képzési helyet biztosítani tudnák a szakmai képzésekhez. A másik indok, hogy a lakónépesség magasabb száma miatt még a kedvezőbb gazdasági mutatók mellett is magasabb az álláskeresők abszolút száma. Ahol több a nyilvántartott álláskereső, ott több embert lehet bevonni képzésekbe. Erre ráerősít még a megyeszékhely kedvező közlekedésföldrajzi pozíciója is.

A megyeszékhelyen kívüli képzési helyszínek elsődlegesen járási központok voltak. Ami ismételen a kis lakónépességű településeken a vállalkozók hiányának is köszönhető. Ellenben, ha olyan szakmai képzéseket indítanak, amelyekhez nem szükséges speciális gyakorlati hely, vagy olyan képzéseket, amelyekhez megvan a szükséges gyakorlati hely a településeken, akkor a rurális térségekben lenne célszerű indítani a képzéseket, mert ezzel csökkenteni lehetne az utóbbi években nagyarányú elvándorlás mértékét. Hisz ha az álláskereső a saját településén szerez képzettséget, és a helyi vállalkozónál tanulja meg a gyakorlati ismereteket, akkor a munkáltató a saját munkafolyamataira tudja betanítani a tanulót, és ha jól teljesít, munkát is ajánlhat neki.

A Békés, Békéscsaba, Gyula városok által meghatározott háromszög felöleli a felnőttképzésben részt vevők több mint a 80%-át a megyében. A vizsgált hat évben kétezer

fővel csökkent a munkanélküliek száma (a pandémiás időszak alatt az álláskeresők száma megnövekedett az előző évhez képest), ami a jól megválasztott képzési palettának és a munkaerőpiacra történő képzésnek is köszönhető. A helyi vállalkozók bevonásával, egymás munkáját segítve, még több álláskeresőt lehetne munkához juttatni, ha még célirányosabban a munkáltatók számára képeznék az álláskeresőket.

A Kormányhivatal által támogatott képzések többsége az Országos Képzési Jegyzékben szereplő képzés, ami nagyon jó irány, hisz egy újonnan megszerzett szakmai végzettséggel könnyebben tudnak munkát találni, mint egy kompetenciafejlesztő tréninggel. A képzések sikerességét az elhelyezkedettek aránya mutatja meg. A megyében a vizsgált időszakban az elsődleges munkaerőpiacon elhelyezkedettek aránya folyamatos növekedést mutatott, átlaga a vizsgált periódus egészében 21,4% volt. A közfoglalkoztatásban (mint másodlagos munkaerőpiacon) elhelyezkedettek aránya ellenben egyre csökkenő

A Kormányhivatal által támogatott képzések többsége az Országos Képzési Jegyzékben szereplő képzés, ami nagyon jó irány, hisz egy újonnan megszerzett szakmai végzettséggel könnyebben tudnak munkát találni, mint egy kompetenciafejlesztő tréninggel. A képzések sikerességét az elhelyezkedettek aránya mutatja meg. A megyében a vizsgált időszakban az elsődleges munkaerőpiacon elhelyezkedettek aránya folyamatos növekedést mutatott, átlaga a vizsgált periódus egészében 21,4% volt. A közfoglalkoztatásban (mint másodlagos munkaerőpiacon) elhelyezkedettek aránya ellenben egyre csökkenő tendenciát vett fel. Az elsődleges munkaerőpiacon elhelyezkedettek aránya azokban az években tudott a legnagyobb arányban nőni, amikor nagyobb visszaesés mutatkozott a közfoglalkoztatásban elhelyezkedettek arányában.

tendenciát vett fel. Az elsődleges munkaerőpiacon elhelyezkedettek aránya azokban az években tudott a legnagyobb arányban nőni, amikor nagyobb visszaesés mutatkozott a közfoglalkoztatásban elhelyezkedettek arányában. A két szektort természetesen nem lehet egymástól függetlenül vizsgálni, és nem feltételezhető, hogy azok, akik a közfoglalkoztatásban lehetőséget kaptak, az elsődleges munkaerőpiacon is megállták volna a helyüket. Azonban részlegesen az is kimutatható, hogy a közfoglalkoztatás olyan alternatívát nyújtott egyes álláskeresői csoportok számára, ami az utóbbi években már kedvezőtlenül befolyásolta a továbblépés lehetőségét az elsődleges munkaerőpiacon.

Az elsődleges munkaerőpiacon történő elhelyezkedés növelését a helyi vállalkozók bevonásával lehetne erősíteni, hisz ha az álláskereső a helyi vállalkozónál tanul, vesz részt a gyakorlati oktatásban, abban az esetben a munkáltató a saját munkafolyamataira megtaníthatja az álláskeresőt (így a betanítási idő is csökken a munkáltató számára), így ha a képzésben részt vevő jól teljesít, munkaviszonyt ajánlhat neki, és könnyebben tudja beintegrálni a munkafolyamatokba.

Hajdú Dávid

MATE Gazdaság- és Regionális Tudományi Doktori Iskola

Irodalom

- Artnér Annamária (2020). Munkaerőpiaci és szociális helyzet Magyarországon – európai tükörben. *Új Munkügyi Szemle*, 1(1), 3–16.
- Bartel, A. (1995). Training, wage growth, and job performance: evidence from a company database. *Journal of Labor Economics*, 13(3), 401–425. DOI: 10.1086/298380
- CEDEFOP (2019). *Job-related adult learning and continuing vocational training in Europe: a statistical picture*. Publications Office. Cedefop research paper; No 48. DOI: 10.2801/392276
- COUNCIL (2011). *Council Resolution on a renewed European agenda for adult learning* (2011/C 372/01).
- Csehne Papp Imola & Csapó Ildikó (2017). Hiányszakmát tanulók munkaerőpiaci tervei. In Györkö Dorisz, Kleschné Csapi Vivien & Bedő Zsolt (szerk.), *ICUBERD 2017 Book of Papers*. University of Pécs. 302–315.
- Cseszka Éva (2017). A felnőttoktatás hatékonysága, különös tekintettel a hátrányos helyzetű rétegek képzésének nehézségeire és lehetőségeire. In Katona Klára & Körösi István (szerk.), *A humán tőke szerepe a gazdaságban*. Pázmány Press. 55–75.
- Farkas Éva & Henczi Lajos (2013). Az „Oktatás és képzés 2020” európai stratégiáról. In Henczi Lajos (szerk.), *Szak- és felnőttképzés-szervezés gyakorlati*. Raabe Tanácsadó és Kiadó. 1–22.
- Findsen, B. & Formosa, M. (2011). Lifelong Learning in Later Life: A Handbook on Older Adult Learning. *International Issues in Adult Education*, 7. DOI: 10.1007/978-94-6091-651-9
- Fine, D., Havas András, Solveigh, H., Jánoskúti Levente, Kadocsa András & Puskás Péter (2018). *Átalakuló munkahelyek: az automatizálás hatása Magyarországon*. McKinsey & Company.
- Győri Tímea & Járdány Krisztián (2019). Comparison of Hungarian labor market databases. In Egri, Z., Molnárné Krajszovics, M. & Paraszt, M. (szerk.), *Digitization in Rural Spaces – Challenge and/or Opportunity?* 3rd International Scientific Conference on Rural Development Conference Proceedings. SZIE AGK. 77–85.
- Halmos Csaba (2005). *A felnőttképzésben résztvevők elhelyezkedése, különös tekintettel a hátrányos helyzetű rétegekre, régiókra*. Kutatási zárótanulmány. NFI.
- Koncz Gábor (2017). Demográfiai folyamatok és humán erőforrások Észak-Magyarország vidéki térségeiben In Koncz Gábor (szerk.), *Mérföldkövek a gyöngyösi agrárkutatásban*. Károly Róbert. 75–81.
- Koós Bálint (2020). A koronavírus-járvány társadalmi-területi aspektusai Magyarországon. *Tér és Társadalom*, 34(2), 171–177. DOI: 10.17649/tet.34.2.3261
- Lipták Katalin (2013). *A globalizáció hatása a regionális munkaerőpiacokra – kiegyenlítődés vagy leszakadás?* Doktori disszertáció, Miskolci Egyetem.
- Lipták Katalin (2019). The forecast of unemployment in Hungary and the role of social innovation in employment expansion. In Nemeč, R. & Chytilova, L. (szerk.), *Proceedings of the 13th International Conference on Strategic Management and its Support by Information Systems*. Ostrava. 179–186.

Mócz Dóra (2013). Az élethosszig tartó tanulás gazdasági szerepe. In Karlovitz János Tibor (szerk.), *Gazdasági tanulmányok – elmélet és gyakorlat konferencia kötete*. International Research Institute. 199–209.

Nijhod, W. J. (2005). Lifelong learning as a European skill formation policy. *Human resource development review*, 4(4), 401–417 DOI: 10.1177/1534484305281576

Öry Mária (2005). *Hátrányos helyzetű csoportok helyzete a munkaerőpiacon*. NFI.

Rakaczkíné Tóth Katalin (2010). Gyakorlati oktatási szakmenedzser. A kompetenciák standard körének a kidolgozása. In Rakaczkíné Tóth Katalin (szerk.), *Háttér tanulmányok a gyakorlati oktatási szakmenedzser képzéshez*. SZIE Tanárképző Intézet. 37–59.

Zachár László (2009). *A felnőttképzés rendszere és főbb mutatói*. <https://ofi.oh.gov.hu/felnottkepzes-rendszere-es-fobb-mutatoit>

Zrinszky László (2010). *Tanulmányok a neveléstudomány köréből: A megújuló felnőttképzés*. Gondolat.

Absztrakt

Az álláskeresőknél szóló felnőttképzés célja, hogy a résztvevő új, piacképes végzettséggel minél hamarabb munkahelyet találjon magának az elsődleges munkaerőpiacon. Kutatásom célja, hogy Békés megyében feltárjam e képzések megoszlását több szakmai szempont alapján, bemutassam a sikeresség főbb mutatószámait és a képzések térszerkezetét. Ennek érdekében az egyváltozós elemzések (megoszlások, trendek) elvégzését követően a területi statisztika eszköztárával mutattam rá a képzések térbeli eloszlására. Békés megye felnőttképzése folyamatos létszámbeli bővülést mutatott a vizsgált időszakban. A Békés Megyei Kormányhivatal által szolgáltatott adatokból fény derült arra, hogy az általuk finanszírozott képzések területileg a Békéscsabai járásba koncentráálódtak és a képzési helyszínek szinte csak a járási központokban helyezkedtek el. A HotSpot analízis során kirajzolódott egy Békés, Békéscsaba, Gyula felnőttképzési centrum. Az álláskeresőknél szóló felnőttképzés sikerességét az elhelyezkedési arányok mutatják meg. A 2015-2019-ig terjedő időszakban a képzést sikeresen elvégzők elhelyezkedési arányaik romlottak. A másodlagos munkaerőpiacon (közfoglalkoztatásban) történő elhelyezkedés tendenciózus növekedése után drasztikus csökkenés mutatkozott, miközben az elsődleges munkaerőpiacon elhelyezkedők aránya növekedő irányt vett fel. Az elsődleges munkaerőpiacon való elhelyezkedési arányok növelése érdekében a helyi vállalkozók bevonását javaslom a szakmai képzések gyakorlati oktatásába, hiszen ha ő tanítja meg az álláskeresőt a szakmára és a helyi specializációra, akkor abban az esetben, ha megelégedett a tanulóval munkát is kínálhat neki, mely mind az álláskereső, mind a munkáltatónak pozitív lesz, hisz az álláskereső munkát kap, a munkáltató, pedig a betanítási időszakot teljes mértékig kihasználta a képzés ideje alatt.